

İHALE İPTALLERİNDE DAMGA VERGİSİ İADESİ KARARI (ANAYASA MAHKEMESİ KARARI)

ANAYASA MAHKEMESİ'NDEN İHALE İPTALLERİNDE DAMGA VERGİSİ İADESİ KARARI!

SÖZLEŞMENİN HÜKMÜNDEN FAYDALANILMAYAN DÖNEMLERE YÖNELİK DAMGA VERGİSİNİN REDDEDİLMEMESİNİ VE İADE EDİLMEMESİNİ ÖNGÖREN KURALIN ANAYASA'YA AYKIRI OLDUĞU YÖNÜNDE ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2022/125

Karar Sayısı : 2022/162

Karar Tarihi : 13/12/2022

R. G. Tarih-Sayı : 28/2/2023-32118

Anayasa Mahkemesi 13/12/2022 tarihinde E.2022/125 numaralı dosyada, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na ekli 5281 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle değiştirilen (1) Sayılı Tablo'nun "II. Kararlar ve mazbatalar" başlıklı bölümünün 5766 sayılı Kanun'un 10. maddesiyle değiştirilen (2) numaralı fıkrasına 6728 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle eklenen parantez içi hükmün ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

İTİRAZ KONUSU KURAL

İtiraz konusu kuralda, kamu ihale sözleşmesinin imzalanmasının ardından ihalenin iptal edilmesi veya ihalenin üzerine bırakıldığı isteklinin değişmesi nedeniyle sözleşmenin uygulanamaz hâle gelmesi durumunda dahi sözleşmeye ilişkin damga vergisinin reddedilemeyeceği ve iade edilmeyeceği öngörülmüştür.

BAŞVURU GEREKÇESİ

Başvuru kararında özetle; damga vergisinin konusunun kişiler arasında yapılan hukuki işlemleri ispat ve belli etmek için düzenlenen ve 488 sayılı Kanun'da belirtilen kâğıtlar olduğu, düzenlenen sözleşmelerin hüküm ifade edebilmesi için ihale sürecinin bütün aşamalarının sonuçlanması gerektiği, anılan Kanun uyarınca da sözleşmelerin ispat edici niteliğinin yanı sıra hükmünden yararlanma imkânının da bulunmasının zorunlu olduğu, ihalenin iptali durumunda sözleşmenin uygulanmayan

kısmı için hükmünden yararlanma imkânının ortadan kalktığı, itiraz konusu kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlamanın orantılı olmadığı, belirlilik ve öngörülebilirlik içermediği belirtilerek kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

İtiraz konusu kuralla hangi aşama sonrasında, hangi hâllerde, hangi verginin reddolunmayacağı ve iade olunmayacağı herhangi bir tereddüde yer vermeyecek biçimde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu, ayrıca kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmıştır.

Öte yandan Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun olması gerekir. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlanabilir.

Devletin egemenlik hakkından doğan vergilendirme yetkisine dayanarak kamu hizmetlerinin finansmanı amacıyla kişilere mali yükümlülükler getirmesinde kamu yararının bulunduğu açıktır. Bu bağlamda kuralla sözleşmeye ilişkin damga vergisinin reddinin ve iadesinin mümkün olmadığı öngörülmesinin kamu yararına dayalı meşru bir amaca yönelik olduğu anlaşılmıştır.

Kamu alacağı kavramı, kamu hizmetlerinin finansmanı amacıyla devletin egemenlik gücüne dayanarak koyduğu mali yükümlülüklerden doğan alacakları ifade etmektedir. Yazılıp imzalanmak suretiyle bir hususu ispat edebilecek niteliğe sahip olmasının yanı sıra ihalenin üzerine bırakıldığı istekliye sağlanan avantajın da bir göstergesi olan ihale sözleşmeleri üzerinden hesaplanan damga verilerinin kamu alacağı olduğu açıktır. Kuralla sözleşmeden kaynaklı damga vergisinin reddine ve iadesine izin verilmemesi kamu alacağının korunması amacı bakımından elverişli ve gerekli bir araçtır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 19. maddesine göre vergi alacağı vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın gerçekleşmesi veya hukuki durumun oluşmasıyla doğacaktır. Ayrıca 4734 sayılı Kanun'a göre ihale sürecinin tamamlanması sözleşmenin imzalanmasına bağlanmıştır. İhale kararı üzerine taraflarca sözleşme imzalanmasının ihale konusu işle ilgili tarafların hak ve yükümlülüklerinin yanı sıra ihale edilen iş

sebebiyle istekliye sağlanan avantajı ortaya koyduğu aşıktır. İhalenin üzerine bırakıldığı istekli, ihalenin iptali veya tesis edilen işlem nedeniyle ihale dışı kaldığında hem sözleşmenin hükmünden kısmen veya tamamen yararlanamaz hâle gelerek sağlanan avantajdan mahrum kalmakta hem de imzalanan sözleşmenin tümü üzerinden ödemiş olduğu damga vergisini iade alamamaktadır. Bundan başka aynı iş sebebiyle yeniden alınacak ihale kararlarının ve yapılacak yeni veya işin devamı niteliğindeki sözleşmelerin de ayrıca damga vergisine tabi olacaktır.

Bu itibarla ihale sonucu imzalanan sözleşmenin ihalenin iptali veya ihalenin üzerine bırakıldığı isteklinin değişmesi nedeniyle uygulanamaz hâle gelmesi durumunda sözleşmenin hükmünden faydalanılmayan dönemlere yönelik damga vergisinin reddedilmemesinin ve iade edilmemesinin kişilere aşırı külfet yüklediği ve kuralın orantılı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anayasa Mahkemesi açıklanan gerekçelerle kuralın Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.